

Anotace

Spojené státy americké a instituce Evropské Unie jsou nejnápadnějšími aktéry na poli podpory demokracie ve třetích zemích. V posledních dvou dekáдах vydali tyto dva aktéři na podporu zrodu a konsolidace demokratických režimů desítky miliard dolarů. Jejich zájmy se tedy mohou zdát vzájemné – oba se snaží skrz finanční spolupráci pomoci vytvořit demokratické zřízení v cílových státech, aby se tyto pak staly součástí komunity demokracií a přispívaly ke stabilitě světového ekonomického a politického systému. Avšak pokud nahlédneme na přístupy a strategie, které USA a EU používají na podporu demokracie, zjistíme, že jsou často zcela rozdílné a v některých ohledech i protichůdné. Proč se přístupy obou aktérů liší, pokud chtějí dosáhnout identického cíle? Nebo jsou po bližším zkoumání cíle těchto aktérů poněkud odlišné? Problém nastává v tom, že demokracie jako taková je rozporný koncept, a tak je nutné se dotazovat: pokud šíříme demokracii, tak jaký její typ? Pokud financujeme rozvoj té či oné instituce, jaký model demokratického zřízení tím vznikne? Práce přejímá konstruktivistický pohled na tuto problematiku a demonstruje, jak odlišné demokratické identity obou aktérů vytváří různé pohledy na proces demokratické transformace a v důsledku i rozdílné přístupy k politice podpory demokracie. První část práce se věnuje diskuzi o modelech demokracie a vytváří typologii přístupů k podpoře demokracie. Druhá část zkoumá demokratickou identitu obou aktérů, tedy vliv různých politických filozofií na jejich současné vnímání demokracie, pojetí role státu v životě jedince a zdroje legitimacy vládnutí demokratických režimů. Třetí část propojuje předchozí teoretické poznatky s praxí – vystihuje pojetí a definice demokracie v primárních dokumentech a nástrojích USA a EU navržených pro podporu demokracie ve třetích zemích a ukazuje, jak se specifická demokratická identita obou aktérů projevuje v praxi. Práce závěrem konstatuje, že preferované přístupy USA (charakterizovaný jako „zdola-nahoru–politický–procedurální“) a EU (charakterizovaný jako „shora-dolu–rozvojový–substantivní“) jsou předurčené demokratickou identitou těchto aktérů – jinými slovy, jsou závislé na definici demokracie, kterou tyto aktéři formulují pro svou zahraniční politiku.